

That's where the light comes in

Op een mooie zomerdag in 1984 of 1985 zat ik met mijn ouders in de tuin, en natuurlijk ging het over mijn promotie-onderzoek naar de rol van Nederlandse katholieke intellectuelen na 1945. Ik kon melden dat ik eindelijk een titel gevonden had. Mijn vader viel mij in de rede: 'Het Verraad der Clercken'. Ik was verbijsterd: 'hoe weet jij dat?'. 'O', zei mijn vader nuchter, 'dat is logisch. Dat is de titel van een ingezonden brief van ir. H. de Goey, directeur van de Spaarnestad, in *De Tijd*, ik meen 1965'. Hij zat er één jaar naast. Het was 1966. Het 'verraad der clercken', zoals beschreven in ons proefschrift¹, had mijn vader als betrokken katholiek vanaf 1945-1946 altijd op de voet gevolgd.

Ik ben onmiskenbaar een kind van het progressieve katholicisme van de jaren vijftig, zestig, zeventig, samen te vatten in de woorden van mijn moeder: 'als dat kind nou rolschaatsen wil voor zijn communie, dan gééf je hem toch rolschaatsen!'. Voor mij geen déjeuneetje. Mijn theologiestudie aan de theologische faculteit van de Rijksuniversiteit Utrecht en de Katholieke Theologische Hogeschool aldaar ademde diezelfde geest. En dat was de geest van de secularisatie. Zeer onlangs las ik een artikel dat mij duidelijk maakte hoezeer de theologie die ik gedoceerd kreeg doortrokken was van dat aanvankelijk sociologische begrip secularisatie, dat inmiddels door moderne theologen was overgenomen en als een bevrijding werd gepresenteerd.² Bonhoeffer, Gogarten, Sölle, de vroege Metz, ik heb ze allemaal gelezen. Qua theologische kennis was ik in 1979 dan ook rijp om aan *Het Verraad der Clercken* te beginnen.

Er was echter één maar: mijn doctoraalstudie in de systematische theologie deed ik bij Ferdinand de Grijns, een kenner van de theologie van Thomas van Aquino – en dat heb ik geweten.³ Kort samengevat: theologie gaat over God, en over al het andere in hun relatie tot God. En waarachtig, hij kon dat in zijn colleges, en later in de leesgroep 'Thomas van Aquino' nog hard maken ook. Terug-

¹ E.J. Simons en L.M. Winkeler, *Het verraad der clercken: intellectuelen en hun rol in de ontwikkelingen van het Nederlandse katholicisme na 1945*, gezamenlijk proefschrift Nijmegen, Baarn 1987.

² Thomas Mittmann, 'The Lasting Impact of the 'Sociological Moment' on the Churches' Discourse of 'Secularization' in West Germany', in: *Journal of Religion in Europe*, 9(2016), p. 157-176.